

FAIR PLAY

STUDENTI ZA ROVNOPRÁVNOST

Vzdělávací projekt Amnesty International ČR

Vzděláváme o lidských právech

KEEP CALM... AND FAIR PLAY!

Projekt **FAIR PLAY - Studenti za rovnoprávnost** je vzdělávací program Amnesty International ČR zaměřený na lidská práva a **prevenci diskriminace, rasismu a extremismu na školách**. Amnesty tak reaguje na narůstající nesnášenlivost a rasistické nálady v české společnosti. Ve školním roce 2013/14 proběhl jeho pilotní ročník. V následujícím textu shrneme aktivity, které se nám během něj podařilo realizovat.

„Projekt přispěl hlavně k tomu, že se studenti mohli zapojit do aktivit a mluvit s vámi, co pro Amnesty International pracujete, i s lidmi, kteří byli sami nějakým způsobem perzekuováni.“
Mgr. Marek Pích (ředitel ZŠ Palachova, Ústí nad Labem)

Projekt FAIR PLAY je financován z grantu od norské Amnesty International a bude pokračovat do roku 2017.

„Poprvé, když jsem vás tu viděla, tak jsem si řekla, že jste blázni, že tu s námi chcete probírat takovéhle věci. To se potom změnilo a došlo mi, že takovéhle věci je potřeba probírat.“

Nikola (studentka ZŠ Palachova, Ústí nad Labem)

SPOLUPRACUJEME

Kdo s námi FAIR PLAY tvořil? **Devět vybraných základních a středních škol a tři nízkoprahové kluby v Praze, Brně a Ústí nad Labem.** Tam jsme realizovali řadu propojených vzdělávacích aktivit.

Do projektu byli zapojeni proškolení lektori Amnesty International, stážisti, místní koordinátoři a samozřejmě studenti.

PODPORA STUDENTŮ

Amnesty International se prostřednictvím projektu FAIR PLAY snaží nejen o vyšší informovanost o lidskoprávních tématech, ale i o **zvýšení aktivity studentů a studentek**, které podporuje při pořádání vlastních akcí na obranu lidských práv. Většina zapojených škol a nízkoprahových klubů se tak zúčastnila například mezinárodního **Maratonu psaní dopisů** (o akci více dále v textu). Škola, zapojená do projektu - Obchodní akademie Pařížská v Ústí nad Labem - byla dokonce druhou nejúspěšnější školou v Maratonu psaní dopisů v celé České republice.

Česká sekce Amnesty se věnuje vzdělávání o lidských právech řadu let. Tisíce studentů a stovky pedagogů prošly za tu dobu interaktivními workshopy na různá témata a vznikl pro ně multimediální portál **www.lidskaprava.cz**. Vyučující můžou používat soubor moderních metodik Lidská práva ve výuce.

PROJEKTOVÉ AKTIVITY

Na školách

- **Úvodní workshop**
zaměřený na problematiku stereotypů a diskriminace.
- **Živá knihovna**
Jedna z nejzajímavějších aktivit projektu FAIR PLAY - studenti si mohou místo knížek „půjčit“ **osobu se zajímavým životním příběhem**, se kterou by si v reálném životě nikdy nepopovídali, a zeptat se jí na všechno, co je zajímavá.

Mezi osobnosti, se kterými se studenti mohou seznámit, patří **příslušníci různých menšin** žijících v České republice. Pro ně je to zároveň jedinečná příležitost podílet se na formování vnímání minorit a předávat své osobní zkušenosti mladým lidem.

K živým knihám patří například **Jožka** (původem z romské rodiny podílející se na blokáдах pochodů neonacistů), **Víťa** (bojující za práva LGBTI* lidí, který studuje Univerzitu Karlovu), **Jirka**, který se stal bezdomovcem po sledu nepříjemných událostí, Vietnamka **Anežka** nebo Bělorus **Ivan**.

Živé knihovny pomáhají studentům překonávat strach z neznámého, získat **vlastní zkušenost s příslušníky menšin a přehodnocovat zažitá stereotypy**. Jsou realizovány na vybraných školách a v nízkoprahových klubech, které se do projektu FAIR PLAY zapojují.

„Dřív jsem si myslela, že jsem hodně tolerantní a otevřený člověk bez předsudků, ale i mně nakonec Živá knihovna některé skryté předsudky a stereotypy odbourala.“
Nela (lektorka, Brno)

- **Maraton psaní dopisů**
Celosvětová akce na podporu nespravedlivě vězněných, pronásledovaných nebo utlačovaných lidí, kterou pořádá Amnesty International. Lidé píší apely představitelům států i dopisy podpory a solidarity pro nespravedlivě vězněné.

Maratonu psaní dopisů se zúčastnilo 7 fairplayových škol. Dohromady na nich bylo napsáno více než 900 dopisů, nejuspěšnější z nich byla OA Pařížská, na které bylo napsáno 501 dopisů.

- **3-2-1-AKCE!**
Workshop, v rámci kterého si studenti zkoušeli připravit vlastní aktivitu na podporu lidských práv. Například debatu o otázkách migrace a uprchlictví nebo flashmob - bleskovou akci ve veřejném prostoru.

„Rozhovory s knihami byly zajímavé, příběhům těch lidí bych asi ve filmu nevěřil... Vzkázal bych spolužákům, že se mají, že mohli dýl spát, ale myslím, že udělali chybu!“
Student 8. A. ZŠ Generála Janouška, Praha

Mimo školy

- **Živé knihovny**
 - v Muzeu romské kultury v Brně
 - v nízkoprahovém centru K09 ve spolupráci se sdružením Romodrom v Praze
 - na Ghettofestu v Brně – první veřejnou Živou knihovnou prošlo víc než 30 účastníků
 - na valné hromadě Amnesty International ČR – prezentace projektu pro členy, zaměstnance a podporovatele Amnesty

- **Kroužky Roma Mentor**
od září do prosince 2013 jsme podporovali projekt Roma Mentor organizace Romea. Pro děti ve volnočasových kroužcích, vedených romským mentorem, jsme zorganizovali workshopy o lidských právech.

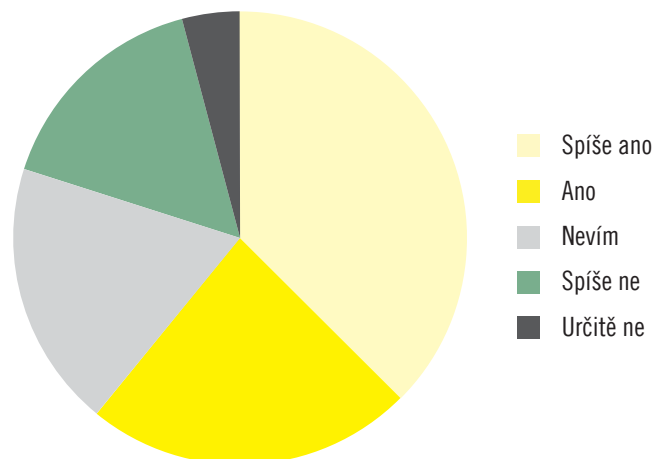
* zkratka označující lesby (L), gaye (G), bisexuální (B), transsexuální (T) a intersexuální (I) osoby

JAKÉ BYLY VÝSLEDKY A CO UKÁZAL PRŮZKUM?

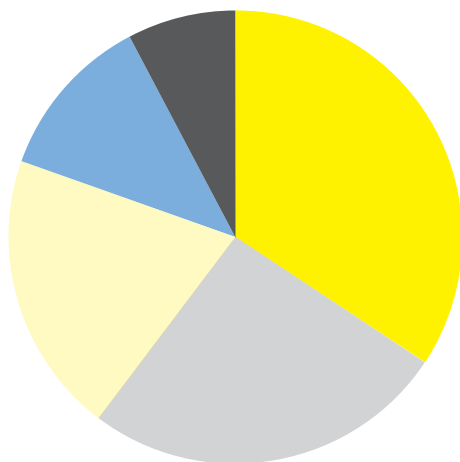
- 375* zapojených studentů a studentek na FAIR PLAY školách
- 30 proškolených živých knih
- 18 aktivních lektorů a lektorek
- 6 pomáhajících stážistů a stážistek
- 13 veřejných i neveřejných živých knihoven
- 61 workshopů

*do průzkumu se zapojilo 230 studentů z celkových 375

NAUČIL/A SES V PRŮBĚHU PROJEKTU NĚCO NOVÉHO?

NEJVÝZNAMNĚJŠÍ ZMĚNA

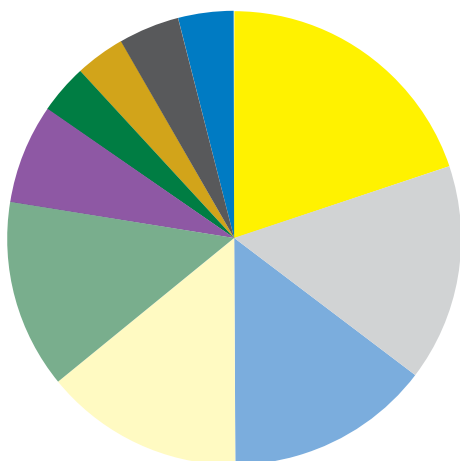
Studenti se v průzkumu vyjadřovali, v jaké oblasti u nich díky projektu nastala nejvýznamnější změna:

- Přístup k životu – 34%
- Uvědomění si, že diskriminace je špatná – 26%
- Změna pohledu na jiné lidi – 20%
- Chuť pomáhat ostatním – 12%
- Zlepšení třídního kolektivu – 8%

„Myslel jsem si, že poučím já studenty... ale nakonec jsem se hodně o sobě naučil já od nich.“
Honza (živá kniha, Praha)

„Já si myslím, že to nějak pohne s tím vším, se vztahem k menšinám. Proto do toho jdu, že je potřeba víc tolerance v téhle zemi – aby lidi byli tolerantnější k menšinám, nebo k lidem, kteří jsou nějakým způsobem jiný.“
Věra (živá kniha, Praha)

JAKÉ NOVÉ POZNATKY/DOVEDNOSTI JSOU PRO TEBE NEJHODNOTNĚJŠÍ?

- Situace ve světě – 20%
- Příběhy lidí ze Živé knihovny – 15%
- Menšiny v ČR a práva dětí – 15%
- Diskriminace, stereotypy, tolerance – 14%
- Lidská práva obecně – 13%
- Vliv médií – 7%
- Činnost Amnesty International – 4%
- Pořádání akcí – 4%
- Psaní dopisů – 4%
- Lidskoprávní pojmy – 4%

„Dřív jsem měl problém mluvit souvisle na víc jak tři lidi a díky projektu jsem schopný se postavit před celou třídu.“
Adam (lektor, Brno)

JAK MŮŽU PŘISPĚT?

- Sdílet a propagovat FAIR PLAY na škole, kam chodí třeba Vaše děti, kde učíte, kterou znáte...
- Podpořit Amnesty – největší, na financích od vlády nezávislou lidskoprávní organizaci: amnesty.cz/daruj

CHCETE VĚDĚT VÍC?

- Více o projektu se můžete dozvědět na www.amnesty.cz/vzdelavani nebo na Facebooku ve skupině FAIR PLAY Amnesty International.
- Chcete do školy lidskoprávní filmy, tematické výstavy nebo se zajímáte o akce? Napište na vzdelavani@amnesty.cz.

HODNOCENÍ DÍKY PŘÍBĚHŮM

Při hodnocení přínosu projektu jsme poprvé využili ojedinělou metodu Most Significant Change. Vybraní zástupci žáků, studentů, učitelů, „živých knížek“ a lektorů nejprve vypráví, jak byli do projektu FAIR PLAY zapojeni a snaží se vysvětlit tu nejvýznamnější změnu, kterou jim projekt přinesl. Ze sebraných příběhů je následně vybrán ten, na kterém se zástupci shodnou, že nejlépe zrcadlí smysl projektu a vyjadřuje jeho cíle. Nejvýznamnější změnu letošního ročníku jsme našli v příběhu, který nám vyprávěla Agáta Matějková, studentka Gymnázia Na Vítězné pláni v Praze:

OD JUSTINA BIEBERA K MÉ NOVÉ KAMARÁDCE Agáta Matějková

Workshopy Amnesty se mi líbily jako dobré zpestření výuky a možnost přemýšlet i nad něčím jiným, než normálně. V Živé knihovně jsem se setkala s Jirkou a Katrin z Íránu.

Posunulo mně to určitě v tom, že jsem si na jejich příbězích sama uvědomila, jak to mohou mít lidi těžký. Že utečou někdy proto, že by doma nemuseli ani přežít, kdyby zůstali. Představila jsem si, kdyby mně šlo o život, kdyby se mi podařilo utéct přes tři země, a pak bych zjistila, že mně tam nechtějí přijmout, nechtějí mi poskytnout azyl. Přišlo mi líto, že ne každá země je tak pohostinná. Ale jsem ráda, že v ČR tihle lidi přesto jsou, že je můžu vidět i normálně na ulici.

Asi se mi změnilo vnímání cizinců, chápu, že to mají těžší a začala jsem je přijímat kladněji. Sama jsem si prožila pocit cizinky na vlastní

kůži, když jsem byla malá. Odstěhovali jsme se na dva roky do Ameriky, kde jsem chodila do školky a do první třídy základní školy. Díky Amnesty jsem si vzpomněla na to, jaké to je být v prostředí pro vás cizím, obklopená lidmi, kterým nerozumíte ani slovo, zapojit se do kolektivu...

Významný je pro mě projekt i tím, že jsem díky němu víc komunikativní s okolím obecně. Nezdřáhám se už tolik. Na koncertu se neváhám zeptat, jestli se můžu se zpěvákem vyfotit. Nebo se nebojím přihlásit, že půjdu do rozhovoru s Amnesty.

Ale také se ráda seznámím s cizinci. V prosinci po Živé knihovně jsem byla na „fanbase“ Justina Biebera a jedna holka tam dávala hromadnou zprávu, protože něco potřebovala.

Odpověděla jsem jí, ona poděkovala a já měla náladu si psát, tak jsem se jí zeptala, jak se má... A tak to začalo. Víím, že na fotkách nosila šátek a pochopila jsem, že je to muslimka. Zjistila jsem, že je z Indonésie. Překvapilo mě, že i lidi z takových zemí jsou velmi aktivní na sociálních sítích, chci říct, že měla uživatelské účty na spoustě stánek, které nemají ani moji kamarádi z Česka. Povídalý jsme si například o Vánocích, které se blížily, jak je tu slavíme, a že oni je neslaví vůbec. Ona si to nedovedla představit a říkala mi, jaké svátky slaví oni. To bylo zajímavé, i když si všechno nepamatuju. Psaly jsme si docela dlouho, asi do března. Občas si ještě jedna na druhou vzpomene a vyměníme si pár řádků.

Díky Amnesty už bych se teď nebála napsat někomu jinému na druhém konci světa a komunikovat s ním. A bylo fajn, že jsme neřešily jen takový ty kulturní věci a odlišnosti, ale že se s ní dalo bavit i o klucích a tak. I když oni to mají s klukama určitě těžší...

Dřív bych neměla zájem najít si takového kamaráda odjinud, třeba černocho, měla bych k tomu takový neutrální vztah a ostych asi. Teď ho ráda přivítám, mám zájem. Také když vidím třeba nějaké Vietnamce v obleku, je to dobrý pocit, že se jim tu daří. Nebo černocho ve škole, že nemá problém se začlenit, že ho ostatní přijímají. To mi přijde hrozně hezký. Je přeci důležitý, jaký je člověk uvnitř. Ten pocit a zájem o jiné lidi, který mi to celé dalo, je pro mě hodně důležitý. Mám ho v sobě, a nehodlám se ho jen tak vzdát.

Amnesty International je mezinárodním hnutím více než 3 milionů členů, podporovatelů a aktivistů se zastoupením ve více než 150 zemích, kteří usilují o dodržování lidských práv na celém světě.

Cílem Amnesty International je, aby každý jedinec mohl svobodně požívat všechna práva zakotvená ve Všeobecné deklaraci lidských práv a dalších mezinárodních dokumentech.

Amnesty International je nezávislá na vládách, politických ideologiích, ekonomických zájmech nebo náboženstvích. Finanční podporu získává především od svých členů a podporovatelů.

www.amnesty.cz
vzdelavani@amnesty.cz

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

